

Vi använder cookies för att förbättra funktionaliteten på våra sajter, för att kunna rikta relevant innehåll och annonser till dig och för att vi ska kunna säkerställa att tjänsterna fungerar som de ska.

Läs mer i vår [cookiepolicy](#).

Läs mer

Stäng

ANNONS:

[Om våra annonser](#)

Rätten att granska hotad under corona

KAMMARRÄTTEN Publicerad 2 aug 2020 kl 07.15

Yttrandefrihetsexperter Nils Funcke.

Foto: OLLE SPORRONG

Offentlighetsprincipen har under mer än 250 år motverkat misshushållning och rättsröta, men under den rådande pandemin har flera allvarliga inskränkningar skett.

Nu måste regeringen ta ett initiativ för att återställa rätten till insyn, skriver yttrandefrihetsexperter Nils Funcke.

D Debatt

 Dela Kopiera länk

Detta är en debattartikel. Det är skribenten som står för åsikterna i texten.

MEST SETT

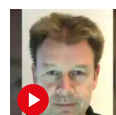
LIVE-TV: Senaste nyheterna med Expressen TV

Följ senaste nytt i Expressen TV – vi sänder direkt mellan 07 och 23 varje vardag och mellan 11 och 20 på helger.

NYHETER

Detta har hänt: 12-årig flicka död efter skjutning

KVP

Polisen: Hjälp oss att hitta Mikael, 57

Här är knepen för en lyxigare camping – se expertens tips

EXTERN LÄNK Förgyll campingtillvaron med lite extra stil – på enkelt vis

DEBATT. Den pågående pandemin har gått hårt åt rätten till insyn. Kommuner har använt felaktiga bestämmelser och feltolkat andra för att inte lämna ut uppgifter. Därtill rena obstruktioner som till exempel förhållning.

Epidemin har också blottlagt bestämmelser som omöjliggjort mediernas granskning.

Kommunerna har främst hänvisat till patientsekretess när lokalpressen begärt ut uppgifter om smittoläget inom äldreboenden. Trots att det inte går att koppla uppgifterna till en individ och därmed inte berör ”en enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden” – vilket utgör skäl för sekretess.

Hänvisar till affärssekretess

Tillväxtverket liksom ett antal kommuner har hänvisat till affärssekretess. Enligt Tillväxtverket berör uppgifter om vem som sökt eller beviljats stöd för korttidspermittent ”affärs- och driftsförhållanden”.

Ett utlåtande av besluten om vilka som fått del av de hittills utbetalade 27 miljarderna skulle kunna skada företagen enligt myndigheten.

Vid införandet av korttidsstödet i april valde regeringen att den strängare graden av sekretess skulle tillämpas. Det innebär att uppgifterna som berör enskilda företag endast kan lämnas ut om det står klart att det inte riskerar att skada verksamheten.

Regeringen gjorde ett aktivt val. Precis som vid många andra tillfällen när det gäller offentliga medel fick insynsintresset stå tillbaka för affärsintresset.

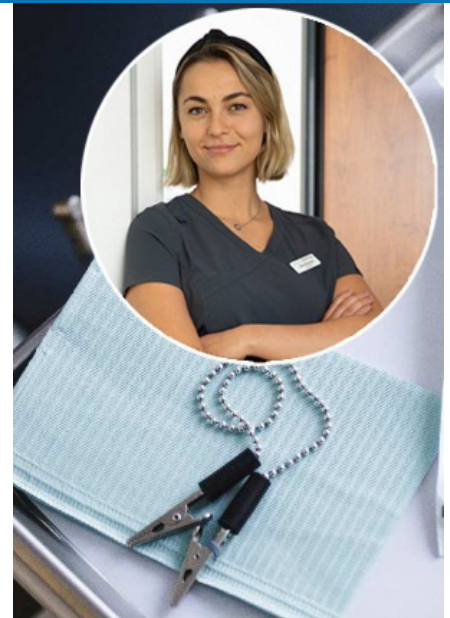

Att betygen klassas som en affärshemlighet framstår som bisarrt eftersom de är möjliga att få ut hos respektive skola

Tillväxtverkets beslut har prövats rättsligt. Enligt kammarrätten (dom nr 3486-20) utgör enbart det faktum att en ”arbetsgivare har ansökt om eller fått stöd” en uppgift om enskilds affärs- eller driftsförhållanden. Eftersom den strängare sekretessen ska tillämpas kan ett utlåtande skada företaget ekonomiskt.

Domstolen konstaterar också att ett undantag saknas för sekretess för själva beslutet om stöd. En sådan ventil finns när det gäller enskilda personer som får arbetsmarknadsstöd.

Prövningen har nått vägs ände. Eftersom Högsta förvaltningsdomstolen inte tar upp ärendet är bollen tillbaka hos regeringen.

Slipp onödig tandvård

EXTERN LÄNK Vi har öppett 365 dagar och finns här när du behöver oss.

SENASTE NYTT

- 15.00** Vi är alla skyldiga till 12-åriga flickans död
- 06.15** Varför springer du Kinas ärenden, Zara Larsson?
- 03 aug** Högern tävlar om vem som är mest sosse
- 03 aug** Philip Botström är den största hycklaren
- 02 aug** Rätten att granska hotad under corona
- 01 aug** Sabuni: Bekämpa hatet mot HBTQ-personer
- 31 jul** Morgan Johansson sprider fake news om migrationen
- 30 jul** Det är skamligt att ni låtit de gamla dö av corona
- 30 jul** Varför straffskattar ni solkraft, regeringen?
- 30 jul** Sverige behöver mer privat vård – inte mindre

Överklagetsprincipen och därmed ända rätt till insyn i gemensamma angelägenheter har under mer än 250 år motverkat misshushållning, mannamån och rättsröta. I mer insiktsfulla ögonblick har denna medborgerliga rättighet av politiker inte bara setts utan också behandlats som en viktig del av den konstitutionella kontrollmakten.

ANNONS:

Om våra annonser

PRICERUNNER

ANNONS

Här är superprylen som klarar i princip alla sorters gräs

EXTERN LÄNK Experten: "Man kan med andra ord vara väldigt tidseffektiv"

Därtill en möjlighet för samhällets institutioner att skaffa sig legitimitet och erhålla medborgarnas förtroende.

Exemplet med Tillväxtverket är inte det enda tillfället när affärsintressen tillmätts en alltför stor och omotiverad tyngd. Sedan årsskiftet är det inte längre möjligt att samlat få del av uppgifter om elevsammansättning, genomströmning och betygsättning vid offentligt finansierade friskolor.

Överklagades till kammarrätten

Uppgifterna har tidigare presenterats av Skolverket för att föräldrar ska kunna jämföra skolor. Även Sveriges kommuner och regioner, SKR, har offentliggjort uppgifterna för att kommunerna ska kunna värdera hur skolorna sköter sig.

Men nu är det stopp. SCB som sammanställt uppgifterna har gjort en ny bedömning och beslutat om sekretess. Enligt offentlighets- och sekretesslagen (24:8) gäller den strängare sekretessen för uppgifter om "enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden och som kan hänföras till den enskilde".

Beslutet överklagades men kammarrätten gav SCB rätt. Enligt domstolen kan uppgifterna lämnas ut "endast om det står klart att ett utlämnande kan ske utan att någon enskild friskola lider (ekonomisk) skada".

Regeringen måste agera

Det går enligt domstolen inte att bortse från riskerna med ett utlämnande. Även i detta fall spelade den starkare sekretess som gäller en avgörande betydelse för domstolens beslut. Att betygen i detta sammanhang klassas som en affärshemlighet framstår som bisart eftersom de är möjliga att få ut hos respektive skola.

Inte heller denna prövning kommer att tas upp i högsta instans. Återstår att regeringen tar ett initiativ för att återställa rätten till insyn.

Av Nils Funcke

Yttrandefrihetsexpert

LÄS MER: [Absurt att hemlighålla friskolornas resultat](#)